

Nurmijärven kunnan lausunto valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2024 - 2031

Kunnanhallitus 06.03.2023 § 32
123/00.04.03/2023

Väyläviraston lausuntopyyntö 1.2.2023 (VÄYLÄ/150/04.00/2023)

Lausunnon pohjana on käytetty KUUMA-seudun yhteistä lausuntoluonnosta, jonka KUUMA-komissio käsitteli ja hyväksyi 16.2.2023. Lausunto menee vielä KUUMA-johtokunnalle tiedoksi 16.3.2023.

Taustaa

Väylävirasto on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2024 - 2031. Lausunto on pyydetty toimittamaan www.lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta 28.2.2023 mennessä.

Väylävirasto on laatinut osana Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) toimeenpanoa järjestyksessään kolmannen valtion väyläverkon 8-vuotisen investointiohjelman. Investointiohjelma on Väyläviraston tietoon perustuva ehdotus rata-, maantie- ja vesiväylähankkeiden toteuttamisesta ja niiden vaikutuksista. Ohjelmassa esitetään lähivuosien tärkeimmät liikenteen infrahankkeet. Väylävirasto päivittää investointiohjelman vuosittain. Eduskunta päättää investointiohjelman kehittämishankkeiden toteuttamisesta. Investointiohjelman toteutumista seurataan vuosittain ja seurannan tuloksia hyödynnetään investointiohjelman vuosittaisessa päivityksessä. Liikenne 12 -suunnitelma määrittelee investointiohjelman taloudellisen kehysten.

Väyläverkon investointiohjelma sisältää kehittämishankkeita, isoja peruskorjaushankkeita ja hankekokonaisuuksia sekä pienempiä parantamishankkeita. Investointiohjelma sisältää myös EU:n tuella tai yhdessä kaupunkiseutujen tai elinkeinoelämän kanssa rahoitettavia hankkeita. Investointiohjelman uusiin kehittämisinvestointeihin on käytettävissä noin 3,0 miljardia euroa. Tästä rahoituksesta kohdistuu maanteille noin 1,2 miljardia euroa, rautateille noin 1,6 miljardia euroa ja vesiväylille noin 0,2 miljardia euroa. Investointiohjelman rahoituksen toteutuminen riippuu valtion kehys- ja talousarviopäätöksistä.

Liikenneverkon strateginen tilannekuva on eräs keskeinen lähtökohta investointiohjelmalle. Strateginen tilannekuva sisältää kuitenkin enemmän tarpeita, kuin mihin investointiohjelman rahoitustasolla ja ajanjaksolla voidaan vastata. Hankkeita joudutaan priorisoimaan tehokkuuden ja vaikuttavuuden perusteella. Vaikutusten arviointi on ollut osa investointiohjelman valmistelua ja siihen liittyvää tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa. Investointiohjelman luonnosta on kehitetty jatkuvasti arvioinnin perusteella tavoiteltuun suuntaan.

Väylävirasto pyytää avoimella lausuntopyynnöllä vuosittain päivitettävästä investointiohjelmasta lausuntoja, joiden kautta tulee esille sidosryhmien tietoa ja näkökulmia investointiohjelmaan liittyen. Väylävirasto pyytää tarkastelemaan investointiohjelman luonnosta seuraavassa esitettyjen kysymysten kautta.

Lausunto

- 1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?***

Investointiohjelma vastaa melko hyvin sille asetettuihin tavoitteisiin ottaen huomioon merkittävät toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Ohjelmalle asetetut tavoitteet ovat joiltakin osin erisuuntaisia, mutta lopputulos on vaikutuksiltaan varsin tasapainoinen.

Nurmijärven kunta kiinnittää huomiota investointiohjelman mahdollisuuksiin parantaa seutujen sisäistä saavutettavuutta ja luoda mahdollisuuksia kestäväälle ja turvalliselle liikkumiselle. Kaupunkiseutujen merkitys on hyvin keskeinen päästövähennystavoitteiden näkökulmasta. Kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuuden kasvattaminen voimakkaasti kasvavilla seuduilla on erittäin tärkeää, esimerkiksi kävelyn ja pyöräliikenteen edistäminen edellyttää määrätietoista kehittämisotetta ja riittävää resursointia.

Muun muassa kustannustason nousun, käynnissä olevien hankkeiden rahoituspäätösten tarkistamisen ja uusien hankkeiden toteutuspäätösten seurauksena edellisessä investointiohjelmassa 2023 - 2030 esitettyjen maantieverkon kehittämishankkeiden kokonaiskustannukset ovat ylittäneet maantieverkon kehittämisen talouskehysten noin 200 miljoonalla eurolla. Tämän johdosta investointiohjelmassa 2024 - 2031 ei esitetä uusia maantieverkon kehittämishankkeita ja ohjelman ulkopuolelle on jäänyt neljä aikaisemmin esitettyä kehittämishanketta. Resurssien niukkuudesta ja muun muassa kustannustason noususta johtuen monia merkittäviä kohteita jää odottamaan toteutusta myös KUUMA-seudulla.

Investointiohjelman lähtökohdat ja valmisteluperiaatteet on esitetty varsin yksiselitteisesti ja ymmärrettävästi. Myös kytkennät suunnitteluohjelmaan ja perusohjelmaan on tuotu esiin. Nurmijärven kunta korostaa kaupunkiseutunäkökulman nykyistä vahvempaa huomioon ottamista investointiohjelman valmistelussa. Esimerkiksi joukkoliikenteen jatkuvuuden turvaaminen on noussut tärkeäksi kysymykseksi Helsingin seudulla.

2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?

Investointiohjelman perustelut on esitetty varsin selkeästi vaikutusten arvioinnin tulosten pohjalta. Vaikutukset on arvioitu systemaattisesti hanketasolla, väylämuodon tasolla ja koko investointiohjelman tasolla. Myös hankkeiden vaikutusten alueellista kohdentumista on tarkasteltu. Nurmijärven kunta kiinnittää huomiota Suomen ainoan metropolialueen valtakunnalliseen merkittävyyteen. Investointiohjelmassa tulisi kuvata, miten se osaltaan tukee 1,6 miljoonan asukkaan Helsingin seudun kasvua, elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä niin valtakunnallisesti kuin kansainvälisesti. Esimerkiksi työvoimasaavutettavuuden ja logistiikan toimintaedellytysten turvaaminen on erittäin tärkeää.

Suomen vilkasliikenteisimmät tiet sijaitsevat Helsingin seudulla. Tiestö kuluu keskimääräistä nopeammin suurten liikennemäärien takia yhdistettynä ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin, mikä asettaa haasteita kunnossapidolle ja tiheimmälle päällystystarpeelle. Myös alempitasoisen tieverkon kunnossapito kasvavalla Helsingin seudulla tulee turvata. Liikenneturvallisuuden merkitys tulisi tunnistaa laaja-alaisesti investointiohjelman valmistelussa.

3. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehysten puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?

Helsingin seudulle yhteisesti laadittu maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma sekä kuntien ja valtion kesken solmittu MAL-sopimus toimivat seudun yhteisenä tahdonilmauksena ja lähtökohtana kasvavan metropolialueen kestäväälle kehittämiselle. MAL-suunnitelman hankekorit ja MAL-sopimuksen asettamat reunaehdot tulee ottaa huomioon investointiohjelman valmistelussa. Investointiohjelman mukaan Liikenne 12 -suunnitelman mukainen 661 miljoonan euron rahoitus sisältää kahden seuraavan MAL-sopimuskierron toimenpiteiden valtion rahoituksen seitsemällä MAL-seudulla (Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Oulu, Tampere ja Turku). Nurmijärven kunta pitää

rahoitustasoa yleisellä tasolla riittämättömänä ottaen huomioon Helsingin seudun liikennejärjestelmän kehittämistarpeet.

Nurmijärven kunta pitää Liikenne 12 -suunnitelman mukaista yhteisrahoitusmallia ja sen sisältämää periaatetta, jonka mukaan valtion kustannusosuus olisi maksimissaan 50 % valtion verkolla toteutettavissa kaupunkiseudun liikennejärjestelmää parantavissa tie-, raide- ja muissa mahdollisissa hankkeissa, kohtuuttomana. Lähtökohtana tulee olla, että valtio vastaa valtion väylistä ja niiden kustannuksista ja kunnat katuverkosta.

Nurmijärven kunta esittää seuraavien seikkojen huomioon ottamista valtion väyläverkon investointiohjelman ja suunnitteluohjelman valmistelussa:

- Valtion tulee sitoutua pitkäjänteisesti liikenneinfran pieniin kehittämishankkeisiin (KUHA) ja liityntäpysäköintihankkeiden toteuttamiseen. Valtion vuosittainen KUHA-rahoitus Helsingin seudulle tulee nostaa 15 miljoonaan euroon vuodesta 2024 alkaen.
- Valtakunnallisesti ja seudullisesti tärkeää, MAL 2019 -suunnitelmaan sisältyvää valtateiden 3 ja 4 välistä logistiikan poikittaisyhteyttä (Järvenpää - Nurmijärvi) tulee edistää.
- Valtakunnallisesti ja seudullisesti tärkeää, MAL 2019 -suunnitelmaan sisältyvää Kehä IV -yhteyttä tulee edistää. Hanke tukee lentokentän pohjoispuolisen Focuksen logistiikka-alueen yhteyttä valtatie 3 suuntaan.
- Pääradan kapasiteetin lisäämisen kolmas vaihe (Pasila - Riihimäki) tulee käynnistää toisen vaiheen toteuttamisen rinnalla.
- Nurmijärven kunta vastustaa tiemaksujen ja ympäristövyöhykkeiden käyttöönottoa Helsingin seudulla. Tiemaksujen sijaan valtion suunnasta tarvitaan instrumentteja sähkö- ja kaasuautojen yleistymisen edistämiseksi seudulla.

Liikenteen infrastruktuurin pienten kehittämishankkeiden (KUHA) rinnalla myös paitsioon jääneet keskisuuret, maankäytön kehittämistä ja asumisen lisäämistä tukevat tie- ja liittymähankkeet tulee ottaa huomioon, koska valtio edellyttää MAL-sopimuksissa kunnilta asuntotuotantotavoitteiden täyttämistä ja maankäytön lisäämistä.

Nurmijärven kunta pitää erittäin myönteisenä, että valtatie 25 kehittämisen ensimmäinen vaihe on sisällytetty investointiohjelmaan 1B-luokan hankkeena. Väylän kokonaisvaltaisen kehittämisen kannalta on tärkeää, että seuraavat vaiheet suunnitellaan ja toteutetaan heti ensimmäisen vaiheen jatkona.

Valtion tulisi osallistua kaikkien maanteiden varteen suunniteltavien ja toteutettavien jalankulku- ja pyörätiehankkeiden rahoitukseen. Nurmijärven kunnan alueella on useita maantieverkolle sijoittuvia, kävelyä ja pyöräliikennettä edistäviä hanketarpeita, joita kunta haluaisi yhteishankkeina edistää ELY-keskusten kanssa. Monet jalankulku- ja pyöräverkkotarpeet eivät ole ELY-keskuksen tarveselvityksessä mukana, vaikka ne edistävät selvästi jalankulkua ja pyöräilyä. Nurmijärven kunta toteaa, että sillä on kuntatasolla hyvä käsitys kävelyn ja pyöräilyn edistämistarpeista.

Nurmijärven kunta kiinnittää huomiota myös liikenneturvallisuuden parantamiseen. Maantieverkolla on lukuisa joukko pieniä hanketarpeita, joiden toteuttaminen edellyttää tienpitäjältä riittävää resursointia. Tällaisia hanketarpeita ovat muun muassa keskisaarekkeelliset suojatiet ja koulumatkaliikenteen turvallisuutta parantavat linja-autopysäkkien levennykset sekä liittymien turvallisuutta parantavat pienet toimenpiteet. Myös automaattisen valvonnan lisääminen muun muassa taajamien sisääntuloväylille ja kunnan kanssa yhdessä määriteltäviin paikkoihin alemmalla tie- ja katuverkolla parantaisi liikenneturvallisuutta kustannustehokkaasti hyödyttäen myös valtion osapuolta. Automaattisen valvonnan lisääminen tulisi näkyä myös investointiohjelman määrärahoissa.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämällä on positiivisia vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin. Kävelyn ja pyöräiliikenteen hanketarpeita on kuitenkin paljon, monet hankkeet odottavat valtion rahoituspanosta. Vastaavasti kunnalla voi olla jo rahoitus järjestettynä hankkeisiin. Uusinvestointien ohella myös olemassa olevien väylien kunnossapito tulee ottaa huomioon.

4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seuranta?

Nurmijärven kunta esittää, että kunnat ja seudut kutsutaan jatkossa keskeisinä sidosryhminä mukaan ohjelmaluonnoksen työstämiseen, jotta kunta- ja seututason tieto liikenneverkon kehittämistarpeista saataisiin suoraan työn tueksi. Liikenneverkon kehitys ei saisi eriytyä maankäytön ja asumisen kehityksestä ja näihin liittyvistä tarpeista. Varsinkin kasvavilla kaupunkiseuduilla maankäytön ja liikenteen yhteensovittamisella ja tätä tukevilla ratkaisuilla on suuri merkitys. Investointiohjelman seuranta varten tulisi perustaa seurantaryhmä, johon kutsutaan edustus kunnista.

5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina investointiohjelman tulevia päivityskierroksia varten?

Investointiohjelman ulkopuolelle jääneiden, Liikenne 12 -tavoitteita tukevien hankkeiden suunnitelmavalmiutta tulee edistää, jotta mahdollistetaan näiden toteuttaminen jatkossa. Esimerkkinä voidaan nostaa esiin Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteyksien (Järvenpää - Nurmijärvi -yhteys, Kehä IV, valtatie 25 kehittämisen seuraavat vaiheet) suunnitteluvalmiuden parantamisen. Myös investointiohjelman ulkopuolelle jäävien, MAL-sopimusneuvottelujen kautta ratkaistavien keskiuurten hankkeiden suunnittelua tulee edistää.

6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Investointiohjelman valmistelun suhdetta kaupunkiseutujen MAL-suunnitteluun sekä kuntien ja valtion väliseen MAL-sopimusmenettelyyn olisi hyvä kuvata nykyistä laajemmin. MAL-sopimusten toimenpiteillä pyritään osaltaan vaikuttamaan liikkumistarpeisiin kaupunkiseuduilla ja edistämään kestävästä liikkumisesta, millä voi olla myös valtakunnallista merkitystä. Investointiohjelman tuoma pitkäjänteinen näkymä valtion väyläverkon kehittämiseen ja ylläpitoon on erittäin tervetullutta.

Nurmijärven kunnan kannalta merkittävät hankkeet

Nurmijärven kunta on tehnyt maantiestä 132 Klaukkalantiestä väliltä Vantaan kaupungin raja – Klaukkalan kehätie (ohikulkutie) kadunpäätytöksen 25.11.2020, kun Klaukkalan kehätie (ohikulkutie) otettiin liikennekäyttöön. Klaukkala on kunnan suurin taajama, joka kehittyy voimakkaasti tulevina vuosina. Klaukkalantien liikennemäärien on ennustettu olevan vuonna 2040 samalla tasolla kuin ne olivat vuonna 2020, kun Klaukkalan kehätie (ohikulkutie) avattiin liikenteelle. Nurmijärvi kunta esittää, että Klaukkalantien parantaminen välillä Vantaan kaupungin raja – Helsinki-Tampere valtatie 3 huomioitaisiin Väyläviraston ja ELY-keskuksen tulevien vuosien ohjelmassa. Klaukkalantien kehittäminen kyseisellä osuudella erityisesti joukkoliikenteen näkökulmasta olisi suotavaa. Nurmijärven kunta vastaa Klaukkalantien kehittämisestä kunnan alueella (katuosuus).

Nurmijärven kunta on esittänyt KUHA-toimenpideohjelmaan vuosille 2024-2027 joitakin liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä, ml. mt1311 – Urtilantien risteyksen liikenneturvallisuuden parantaminen, sekä mt1324 Lahnuksentien ja mt1321 Perttulantien jalankulku- ja pyöräilyväylien edistäminen. Kunta esittää, että Väylävirasto ja ELY-keskus varaisivat määrärahaa em. hankkeiden edistämiseen lähivuosina.

Nurmijärven kunnan alueella on noin 250 km valtion maanteitä, joista osa on viime vuosina perusparannettu valtion toimesta. Parannettavaa kuitenkin riittää edelleen, sillä mm. mt1321 Perttulantie, mt1322 Nummenpääntie, mt 11439 Uudenkyläntie, mt11435 Ojakkalantie ja mt11345 Yli-Lepsämäntie ovat ainakin päällysteiden osalta huonossa kunnossa ja kaipaavat

perusparantamista. Myös maanteiden varsilla olevat jalankulku- ja pyöräilyväylät, kuten mt11299 Kiljavatien jkpp-tie, mt1311 Helsingintien jkpp-tie ja mt11345 Lepsämäntien jkpp-tie, kaipaavat perusparantamista.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Nurmijärven kunta antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2024–2031.

Pöytäkirja hyväksytään ja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Valmistelija

Liikenneinsinööri Pia Korteniemi, pia.korteniemi(at)nurmijarvi.fi

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja hyväksyttiin ja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.

Jakelu

Väylävirasto